

Objekt/verksamhet

Mariehamns stad socialförvaltning
Skarpansvägen 30
Mariehamn

Beslut

ÅMHM uppmärksamgör Mariehamns stad med stöd av 57 § socialvårdslagen¹ om att personlig assistansservice ska ordnas i enlighet med 8 d § handikappservicelagen².

Motivering

Enligt handikappslagen 8 d § finns det tre olika alternativ för kommunen att ordna personlig assistansservice för en gravt handikappad person:

- kommunen ersätter den gravt handikappade för de kostnader som avlöandet av en personlig assistent föranleder samt de övriga skäliga och nödvändiga utgifter som anlitandet av en assistent föranleder
- kommunen ger den gravt handikappade en servicesedel som uppgår till ett skäligt värde och med vilken personen i fråga kan skaffa assistentservice
- kommunen skaffar den gravt handikappade assistentservice av en offentlig eller privat serviceproducent eller genom att själv ordna servicen eller ingå avtal om servicen med en annan kommun eller andra kommuner

Kommunen ska enligt 8 d § handikappservicelagen då den beslutar på vilket sätt personlig assistansservice ska ordnas för klienten beakta klientens egna åsikter och önskemål om på vilket sätt personlig assistansservice ska ordnas samt det i serviceplanen definierade individuella hjälpbehovet och klientens livssituation i sin helhet. I detaljmotivering till 8 d § (RP 166/2008, 33) konstateras att klientens självbestämmanderätt ska respekteras i frågan för att på bästa sätt främja klientens självständiga liv och medbestämmande och så att assistansen motsvarar klientens individuella hjälpbehov och livssituation.

¹ Socialvårdslagen (FFS 710/1982) tillämplig genom landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

² Lagen (FFS 380/1987) om service och stöd på grund av handikapp, handikappservicelagen, tillämplig på Åland genom landskapslag (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp

ÅMHHM bedömer utifrån de enkätsvar som inlämnats till myndigheten inom ramen för myndighetens tillsynsprojekt gällande val av sättet att ordna personlig assistansservice för en gravt handikappad person (Dnr 2014-0569) att det finns brister i stadens förfarande i fråga om information till personer med gravt handikapp gällande de alternativa sätten att ordna personlig assistansservice. ÅMHHM poängterar kommunens informationskyldighet utifrån 5 § klientlagen³ och 5 § förvaltningslagen⁴.

Stadens utredning av klienters förmåga och vilja att fungera som arbetsgivare för sin personliga assistent uppgavs som bristfällig i 15 av 19 klientsvaren.

Brister i Mariehamns stads förfarande begränsar klienternas möjlighet till att uttrycka sin åsikt och sitt önskemål om det lämpligaste sättet att ordna personlig assistansservice. ÅMHHM uppmanar Mariehamns stad genom uppmärksamgörandet att vidta lämpliga åtgärder så att personlig assistansservice till gravt handikappade personer stöder lagens syfte att på bästa sätt främja klientens självständiga liv och medbestämmande så att personlig assistansservicen motsvarar klientens individuella hjälpbehov och livssituation.

Enligt detaljmotivering till 8 d § (RP 166/2008, 33) förutsätter ordnandet av assistansservicen enligt arbetsgivarmodellen att den gravt handikappade personen har förmåga och vilja att vara verksam som arbetsgivare. Skötseln av arbetsgivarplikterna förutsätter under alla omständigheter att den gravt handikappade har beredskap att ha kontroll över sitt liv och att fatta egna beslut. Lagförarbetet betonar vidare att det hjälpbehov som ett handikapp eller en sjukdom orsakar kan påverka situationen då det avgörs om en gravt handikappad har möjlighet att svara för arbetsgivar skyldigheterna eller om det är motiverat att anvisa den handikappade assistansservice enligt de två andra alternativen. Enligt 8 d § 3 mom. handikappslagen ska kommunen vid behov handleda och bistå klienten i frågor som gäller avlöandet av en assistent.

Bakgrund

ÅMHHM har under 2014 utfört ett tillsynsprojekt (Dnr 2014-0569) med fokus på ordnandet av personlig assistansservice utifrån bestämmelserna i 8 d § handikappservicelagen. Enkätsvaren tyder på brister i Mariehamns stads förfarande vid beslut om hur den personliga assistansservicen till klienten ska ordnas.

³ Lag (FFS 812/2000) om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, klientlagen, tillämplig på Åland genom landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

⁴ Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

ÅMHH utövar tillsyn över handikappservicen enligt 3 § landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

Besvär

Enligt 57 § socialvårdslagen får ändring i beslutet inte sökas genom besvär.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Mia Westman
T.f. myndighetschef
Beslutande

Sirpa Mankinen
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande

För kännedom
Socialnämnd Mariehamns stad